

RAADSVOORSTEL:

2009-2010

Ons kenmerk: RO 10.2147674

Registratienummer : GR 09.

Ingekomen op :

Onderwerp: Werkgelegenheidsonderzoek Binnenstad Groningen

Groningen, 25 JAN 2010

Aan de raad,

In uw raadsvergadering van 30 september 2009 heeft u ingestemd met ons voorstel voor de invulling van het onderzoek naar de Werkgelegenheidsontwikkeling van de binnenstad van Groningen (Raadsvoorstel nr. 60, RO 09.1996758). Aanleiding voor dit onderzoek was het besluit om de dienst SOZawe te verplaatsen naar het Europapark en de huidige economische situatie. Met dit raadsvoorstel willen we u informeren over de uitkomsten van dit onderzoek, uitgevoerd door onderzoeksbureau STOGO.

Tevens worden in het rapport een aantal aanbevelingen gedaan voor verbetering van het "ondernemersklimaat" en wordt een aantal voorstellen gedaan voor de besteding van de 1 miljoen euro, die eerder voor de investeringsimpuls voor de binnenstad door uw raad beschikbaar is gesteld.

Werkgelegenheidsontwikkeling positief, maar waakzaamheid geboden.

In het onderzoek is de werkgelegenheidsontwikkeling van de laatste 5 jaar geanalyseerd. Het bureau komt tot de conclusie dat de werkgelegenheid in de binnenstad en omliggende entreegebieden zich de laatste jaren positief heeft ontwikkeld:

- De binnenstad van Groningen is met ruim 22.200 arbeidsplaatsen een belangrijk werkgelegenheidsgebied in de gemeente Groningen. Dit is 17% van de werkgelegenheid in de stad. Inclusief de 18.500 arbeidsplaatsen in de aanliggende entreegebieden en dynamo's is dat aandeel zelfs 31%.
- De werkgelegenheid is in de periode 2004-2009 sneller gegroeid dan in de stad als geheel. De grootste stijging komt voor rekening van de zakelijke dienstverlening en overheid. Horeca en detailhandel hebben het moeilijker in verband met de kredietcrisis, maar werkgelegenheid (en omzetontwikkeling) blijft redelijk stabiel.
- Uit de analyse komt ook naar voren dat de ontwikkelingen het laatste jaar (april 2008-april 2009) minder gunstig zijn. De werkgelegenheid is met 6% afgenomen (1.200 arbeidsplaatsen). Dit zijn naar verwachting de gevolgen van de kredietcrisis, maar de periode is nog te kort om hier al een conclusie aan te verbinden. Ondernemers geven zelf aan duidelijk problemen te ondervinden van de economische situatie, juist ook in het afgelopen jaar.

- In de binnenstad is een verschuiving van de werkgelegenheid te onderkennen van het noorden naar het zuiden. De groei vindt vooral plaats in het zuidelijk deel van de binnenstad en bij het UMCG. In Binnenstad-Oost zien we een daling van de werkgelegenheid.
- In het Ebbingekwartier zien we een lichte stijging van het aantal bedrijfsvestigingen, maar nog geen toename van het aantal arbeidsplaatsen.
- Er verhuizen meer bedrijven vanuit de binnenstad en de entreegebieden naar de rest van de stad dan omgekeerd. Een belangrijke reden voor dit vertrekoverschot is het gebrek aan uitbreidingsruimte in de binnenstad.

Qua trend signaleert het bureau dat steeds meer bedrijven, waaronder de zakelijke dienstverlening, vanuit de binnenstad vertrekt naar andere locaties in de stad. De verwachting is dat deze trend zich zal doorzetten, immers het gebrek aan uitbreidingsruimte zal in de toekomst steeds pregnanter voordoen. Het belang van een gunstige werkgelegenheidsontwikkeling in de andere sectoren wordt daarmee groter.

Ondernemersvertrouwen naar de toekomst groot.

Ondernemers in de binnenstad zijn positief gestemd over de toekomstige bedrijfsontwikkeling, wat resulteert in een hoge werkgelegenheidsgroei en omzetontwikkeling (= verwachting). Dit sluit aan bij de ontwikkeling die we de afgelopen 5 jaar ook hebben gezien en is een zeer positief teken in tijden van economische recessie. De ondernemers hebben ook een hoge waardering van hun vestigingsmilieu (rapportcijfer ruim 7), maar zoals hiervoren reeds aangegeven zien we meer bedrijven vertrekken uit de binnenstad dan dat er binnenkomen. Belangrijkste reden is gebrek aan mogelijkheden om uit te breiden en problemen met bereikbaarheid en parkeren. Eén op de vijf bedrijven geeft aan plannen te hebben om zich te verplaatsen of een nevenvestiging op te richten.

Werkateliers met externe deskundigen.

De resultaten van de analyse en de uitkomsten van een enquête onder de ondernemers in de binnenstad van Groningen zijn voorgelegd aan een aantal externe deskundigen. Uit de bijeenkomsten kwam naar voren dat men de analyse van de werkgelegenheidsontwikkeling, met name de groeiende werkgelegenheid in de dienstverlenende sectoren en de stabiel blijvende werkgelegenheid in de detailhandel/horeca wel onderschreef. De weinig groeiende werkgelegenheid in de detailhandel/horeca betekent echter niet dat het slecht gaat met deze sectoren. Zij zijn een uiting van een groeiende omzet per m² winkeloppervlak (de zogeheten vloerproductiviteit), waardoor met evenveel mensen een hogere omzet kan worden gehaald. Ook de concept-Detailhandelsmonitor 2009 laat zien dat de Groningse binnenstad uitstekend functioneert. Onderschreven wordt ook dat als de werkgelegenheid in de binnenstad en entreegebieden groeit dat dit dan van de groei uit de kantorensector moet komen (zowel profit als non-profit).

Conclusies en aanbevelingen STOGO.

De gemeente Groningen investeert de komende periode fors in de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de binnenstad. Honderden miljoenen worden besteed aan projecten als Groninger Forum, Oostwand, Noordwand, Tram, P+R, Diepenring, etc. Met name op het gebied van bereikbaarheid zijn veel zaken in gang gezet, die weliswaar de komende tijd tot overlast zullen leiden, maar op termijn een beter bereikbare binnenstad

mogelijk maken. Hoewel niet alle ondernemers daar op korte termijn de revenuen van ondervinden, zijn de onderzoekers van mening dat hiervoor reeds voldoende middelen worden ingezet.

Het onderzoek geeft aan dat de functie van de binnenstad geleidelijk aan het veranderen is. In de loop van de tijd is er in de stad Groningen een trek van bedrijvigheid en werkgelegenheid vanuit het centrum naar de rand van de stad ontstaan. Deze trend zet zich nu ook nog voort. Dit zijn vooral bedrijven in de dienstverlenende sectoren die niet meer in de binnenstad willen zitten vanwege de in hun ogen minder goede bereikbaarheid en gebrek aan parkeerruimte. Deze ontwikkeling heeft tot gevolg dat, hoewel de binnenstad van Groningen voorheen vooral een "werkende binnenstad" was, het nu steeds meer een binnenstad wordt waar ambiance, sfeer en entertainment bepalend zijn. Een aantrekkelijk mix van verschillende functies, evenementen en activiteiten is daarvoor van belang. Daar zou in de investeringsimpuls op moeten worden ingespeeld.

STOGO adviseert om een aanvullend maatregelenpakket samen te stellen, gericht op het maximaal benutten van de bestaande bebouwing voor economische activiteiten en/of het garanderen van een gastvrije en aantrekkelijke binnenstad (op pagina 12 van het rapport worden de aanbevelingen toegelicht):

1. Vermindering regeldruk, versoepeling regels en instellen van "regelvrije" zones.
2. Vergroten van het aanbod aan evenementen en manifestaties.
3. Continuering en verbreding van de Organisatie Aanbodverbreding Binnenstad (OAB), onder andere door het instellen van (winkel)straatmanagers.
4. Continuering en verbreding van de inzet van City Stewards.
5. Beter benutten van het water/Diepenring.
6. Bevorderen van de werkgelegenheid in het Ebbingekwartier.
7. Bevorderen van de werkgelegenheid in Binnenstad-Oost.

Voorstel besteding 1 miljoen euro Werkgelegenheidsimpuls Binnenstad.

Ons college kan zich in grote lijnen vinden in de conclusies van het rapport. We zijn verheugd dat de binnenstad zich de afgelopen jaren zo gunstig heeft kunnen ontwikkelen, ondanks de negatieve gevolgen van de kredietcrisis in het afgelopen jaar. Recente tellingen van het aantal bezoekers bij de grootwinkelbedrijven in Groningen tonen aan dat het aantal bezoekers het afgelopen half jaar significant is gedaald, dus we zullen alles op alles moeten zetten om de komende periode het functioneren van de detailhandel en horeca te stimuleren. Vooral in een periode waarin we fors aan de binnenstad bouwen en vernieuwen, met overlast tot gevolg. Een daarbij passend stimuleringspakket om bezoekers te blijven aantrekken en overlast zoveel mogelijk te voorkomen, heeft onze voorkeur.

In het onderzoek op pagina 9 wordt melding gemaakt van het ontbreken van een aantal gegevens over de kantorenmarkt. We constateren dat de groei van de werkgelegenheid vooral in de zakelijke dienstverlening zit (de gebruikers van deze kantoren) en tevens dat dit de grootste sector is die vertrekt vanuit de binnenstad naar de rest van de stad.

De binnenstad is met andere woorden de kraamkamer van kleine ondernemers/ZZZP-ers die hier starten en doorgroeien. Uit het onderzoek komt wat ons betreft nog te weinig naar voren hoe we deze ondernemers het beste kunnen stimuleren en faciliteren om er ook in de toekomst voor te zorgen dat deze groei zich blijft manifesteren. Daarbij kijken we ook naar incubatorvoorzieningen. We achten een vervolgonderzoek daarvoor wenselijk en stellen voor hier een deel van de impuls middelen beschikbaar te stellen (50.000 euro).

STOGO stelt tevens voor om te kijken naar de mogelijkheden om de regeldruk te verminderen, versoepelen en/of een aantal regelvrije zones in te stellen. Ons college heeft recent daartoe een heel traject afgerond, waarin we de APV hebben herzien, waaronder de precario en reclame. Ons voorstel is dan ook om hier vooralsnog niet op in te gaan. In het kader van de actualisatie van de nota Detailhandel en Leisure zullen we kijken naar de noodzakelijke versoepeling van regelgeving om meer hybride vormen van detailhandel mogelijk te maken (onder andere in het Ebbingekwartier van belang).

In lijn met de aanbeveling van STOGO stellen we de volgende projecten/maatregelen voor. Daarbij is onderscheid gemaakt uit projecten die volgen uit bestaand beleid (Binnenstad.nu en G-kracht) en nieuwe accenten.

Bestaand beleid:

1. Verdere impuls Ebbingekwartier 200.000 euro

Toelichting: Resultaten uit de analyse voor dit gebied zijn hoopvol. Het aantal vestigingen stijgt, maar heeft zich nog niet direct vertaald in een groei van het aantal arbeidsplaatsen. Voortzetting van het in gang gezette beleid is daarom nodig. Bij de begroting 2010 is door uw raad hiervoor in 2010 250 duizend euro beschikbaar gesteld. Gezien de resultaten van de analyse en het belang dat u hecht aan het voortzetten van dit project, stellen we voor om een bedrag van 200 duizend euro uit het impulsbudget te reserveren voor uitvoering Ebbingekwartier in 2011.

2. Versterking en verbreding organisatie Aanbodverbreding Binnenstad (OAB) 200.000 euro

Toelichting: In het onderzoeksrapport wordt aanbevolen om (winkel)straatmanagers aan te stellen om de leegstand aan te pakken en diversiteit van het aanbod te verbeteren. Dit sluit aan bij onze Organisatie Aanbodverbreding Binnenstad. Doelstelling van OAB en de inzet van (winkel)straatmanagers is het structureel verbeteren van het economisch functioneren, het ondernemersklimaat, investeringsklimaat en de leefbaarheid van een aantal profielgebieden in Groningen. Dit doen wij niet alleen, maar gezamenlijk met de vastgoedeigenaren, makelaars en ondernemers in het gebied.

Bij de begroting 2010 is door uw raad reeds een motie aangenomen over de voortzetting van OAB. In de beantwoording van de motie hebben we aangegeven dat we in mei 2010 met een voorstel voor een nadere invulling komen. Onderdeel van dit voorstel is in elk geval een uitbreiding van het aantal profielgebieden en een uitbreiding van het instrumentarium. Daarnaast dient ook de organisatie te worden versterkt. Een tweetal

profielgebieden waarmee we in elk geval aan de slag willen zijn de Ebbingestraten in het Ebbingekwartier en de Nieuweweg en Damsterdiep in Binnenstad-Oost. Daarbij wordt tevens aansluiting gezocht bij de maatregelen en middelen in de betreffende gebieden (ad 1 en 5).

3. City Stewards 100.000 euro

Toelichting: Naast dat het een project is, gericht op het uiteindelijk doorstromen naar een reguliere baan, zijn het de gastheren en gastvrouwen die bezoekers en ondernemers op tal van terreinen kunnen ondersteunen. Dat wordt nog belangrijker in de periode die voor ons ligt (immers met de bouw van Forum, Oostwand, tram etc.). Het betreft een lopend project, waarvan de projectperiode halverwege 2010 afloopt. Continuering en uitbreiding is gewenst. Grootste deel van de financiering zal via de loonkostensubsidie lopen. Geld is noodzakelijk voor de uitbreiding van personeel en overige kosten.

4. Verhoging evenementenbudget 200.000 euro

Toelichting: In het rapport wordt de aanbeveling gedaan om het aanbod aan evenementen en manifestaties te vergroten, teneinde de aantrekkelijkheid en positionering van de stad te vergroten. Ons college is van mening dat juist in tijden van bouwactiviteiten gedurende een langere periode we ons extra zullen moeten inzetten om de aantrekkelijkheid van de binnenstad te garanderen en bezoekers te behouden. Een extra impuls voor onze evenementen is daarvoor zeker nodig, maar we concentreren ons daarbij vooral op kwaliteit. Dit impliceert dus niet direct het vergroten van het aanbod. We stellen voor om hiervoor een eerste bedrag beschikbaar te stellen, zodat in samenwerking met Marketing Groningen de verdere programmering kan worden uitgewerkt.

Nieuwe accenten:

5. Revitalisering Binnenstad-Oost (Nieuweweg e.o.) 100.000 euro

Toelichting: Binnenstad-Oost wordt gekenmerkt door dalende werkgelegenheid en teruglopende kwaliteit van het detailhandelsaanbod aan de Nieuweweg. De ontwikkeling van het Damsterdiep betekent een impuls, maar deze moet worden ondersteund met een extra inzet om een ruimtelijk en functionele herwaardering op gang te brengen. Dit betreft niet alleen de Nieuweweg, maar ook het Damsterdiep en de tussenliggende gangen. Ook biedt dit deel van de binnenstad kans voor de ontwikkeling van kleinschalig ondernemerschap/ZZZP-er in de sector zakelijke dienstverlening. In aanvulling op de aanpak van winkelstraat-management in dit gebied (zie punt 2 OAB) willen we voor de functionele en ruimtelijke herwaardering een extra bedrag van 100.000 euro beschikbaar stellen.

6. Versterking vaarrecreatie met voorzieningen Reitemakersrijge 100.000 euro

Toelichting: In het onderzoeksrapport wordt genoemd dat we meer gebruik moeten maken van de kwaliteiten van het water in de binnenstad. Zowel qua bedrijvigheid, als qua sfeer en aantrekkelijkheid van de binnenstad. In dat streven past een recent

ontwikkeld plan van het Scheepvaart Museum Groningen. Om dit museum beter met het water te verbinden is een plan ontwikkeld waarbij aan de Reitemakersrijge een schip wordt afgemeerd, waarop tentoonstellingen kunnen plaatsvinden en waarmee op verschillende momenten met bezoekers gevaren kan worden. Voorts voorziet het plan in het realiseren van een maritiem café op de kade, in combinatie met een sanitaire voorziening voor de recreatievaart. Het plan is in samenwerking met Minerva (Natuurmuseum) ontwikkeld en maakt onderdeel uit van een bredere studie naar de ontwikkelingsmogelijkheden van het Minervakwartier, waarbij het Postkantoor, het Telegraafkantoor, Minerva en het Natuurmuseumgebouw worden betrokken. De kwaliteit en het gebruik van het water in de binnenstad kan met deze plannen een impuls krijgen. Iets wat het Scheepvaartmuseum tot nu toe met evenementen als Winterwelvaart en Van Kogge tot Coaster al goed heeft laten zien. Met een bijdrage stellen we het Scheepvaartmuseum in staat om de eerste fase van het plan (aankoop en afmeren van een schip langs de tuin van het Natuurmuseum) op korte termijn te realiseren en de planvorming voor het Pompgebouw (het maritiem café) verder uit te werken.

Totaal

900.000 euro

Tezamen met de kosten van het onderzoek STOGO (50.000 euro) en het voorgestelde vervolgonderzoek naar de zakelijke dienstverlening in de binnenstad (50.000 euro) is daarmee het budget volledig besteed.

Begrotingswijziging 2010						
Betrokken dienst(en)	RO/EZ en BSD					
Naam voorstel	Werkegelegenheidsonderzoek Binnenstad					
Incidenteel / Structureel	Incidenteel					
Soort wijziging	Exploitatie					
Pr. gr. Financiële begrotingswijziging	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
7.12 RO/EZ: Economisch Business Plan	950.000		950.000-			950.000-
9.03 BSD: Concernstelposten					950.000	950.000
Totaal begrotingswijziging	950.000		950.000-		950.000	

We stellen u voor te besluiten:

- I. kennis te nemen van de resultaten en aanbevelingen uit het onderzoek "Een impuls voor de binnenstad van Groningen, een analyse van de werkgelegenheidsontwikkeling in de binnenstad";
- II. in te stemmen met het voorstel voor de besteding van de 950.000 euro Werkgelegenheidsimpuls Binnenstad;
- III. een budget ter beschikking te stellen voor uitvoering van vorengenoemd bestedingsvoorstel van 950.000 euro;

- IV. de middelen te dekken uit de aanvullende Nieuw beleidsgelden 2009, post
Werkgelegenheidsontwikkeling Binnenstad;
- V. de gemeentebegroting 2010 dienovereenkomstig te wijzigen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

Dr. J.R. (Peter) Rehwinkel.

de secretaris,

Drs. L.J. (Leo) Bosdijk.